

Norimberská doporučení k ranému osvojování cizího jazyka

- Snaha vytvořit kurikulární základ
- Shrnuje poznatky z psychologie učení, které se týkají chování dětí při učení, mají rostoucí význam pro první roky osvojování cizího jazyka.
- popisuje komplexní soubor podmínek pro rané osvojování cizího jazyka
- V rané výuce cizích jazyků by měla být snaha o dosažení měřitelných jazykových výsledků upozaděna ve prospěch cíle, kterým je všestranný rozvoj dětské osobnosti a vytvoření a udržení motivace k osvojování cizích jazyků.

Potřeby dítěte

Děti mají nejen specifické schopnosti, ale také zcela konkrétní potřeby, které by se do rané výuky cizího jazyka měly začlenit, aby se dětský žák cítil dobře a aby proces učení mohl být adekvátně úspěšný.

- vyjadřovat pocity, radovat se a působit radost ostatním
- porozumět si s ostatními, sdělovat si s nimi navzájem své prožitky
- hrát si, být aktivní, hýbat se a dovádět
- vyjadřovat se tvůrčím způsobem
- zažívat úspěch a být chváleno
- dozvídat se nové věci, prožívat, učit se, objevovat, aktivně prozkoumávat
- nově získané zkušenosti napodobovat při hraní různých rolí (nebo podobnou formou) a tím je emocionálně zpracovat

Odborné kompetence učitele cizích jazyků

- radost z komunikace
- schopnost mezikulturní komunikace a touha po ní
- schopnost analytického myšlení, orientovaného na daný problém
- kompetence k rozpoznání, zprostředkování a použití učebních strategií
- povýšení celoživotního vzdělávání na princip pro sebe sama i pro všechny žáky
- rozvíjení vstřícnosti vůči novým přístupům v myšlení a učení
- schopnost harmonické a plodné spolupráce s kolegy i s dětmi
- neustálé zlepšování vlastní mediální kompetence (tj. schopnosti využívání médií a jejich obsahu podle vlastních cílů a potřeb)
- sebevědomé a cílené vnímání a reflektování vlastní profesní role a úkolu
- stálá ochota ke spolupráci se všemi, kteří se podílejí na výchovném a vzdělávacím procesu.

Učební prostory a prostředí

- Prostory, ve kterých se děti učí, by měly být k tomuto účelu využívány pokud možno trvale, aby se děti mohly rozvíjet ve známém a bezpečném prostředí.

Cíle rané výuky cizího jazyka

Raný začátek osvojování cizího jazyka by se měl na jedné straně soustředit na rozvoj jazykových kompetencí, ale na druhé straně by měl také podporovat všeobecné, mezikulturní a učebně strategické schopnosti.

Mezikulturní kompetence

Je nutné ji rozvíjet u dětí prostřednictvím cíleně vybraného učiva a učebních aktivit. Podpořit vnímavost pro mezikulturní otázky, například prostřednictvím:

- reálií, týkajících se kultury cílového jazyka (např. svátků a zvyků)
- vzájemně kontrastujících materiálů o „cizí“ a vlastní kultuře, prostřednictvím kterých se zostřuje dětské vnímání (např. běžné předměty denní potřeby, umění)
- materiálů podporujících empatii vůči lidem pocházejícím z jiné kultury

- napodobování běžných životních situací (hraní rolí), kterým se procvičuje schopnost jednání v mezikulturních situacích.

Obsah - vhodné učivo pro ranou výuku

Učivo, které je základem rané výuky cizího jazyka, by se mělo týkat například níže uvedených obecných témat a mělo by žáka vědomě uvádět do slovní zásoby, hodící se k těmto tématům. Uvedený obsah by měl být zasazen do komunikačního kontextu.

Témata a situace

Všední den a život dítěte: dítě v různých kontextech, např. já a moje rodina/přátelé, mateřská škola/škola, hry, záliby, sport, zvířata, cestování, roční období/počasí, jídlo a pití, tělo/zdraví, oblečení, svátky a zvyky, ochrana životního prostředí/ odpovědný přístup k životnímu prostředí atd.

Slovní zásoba

Výslovnost

Jazykové struktury a jazykový úzus

Metodicko-didaktické principy

- Dítě musí být v centru pozornosti učebního procesu.
- Vychovatelka nebo učitel by měli znát a zohledňovat individuální tělesné a smyslové učební potřeby dětí, a tím v rámci výuky cizího jazyka podporovat jejich emocionální, sociální a motorické kompetence.
- Cíle, témata, obsah a učební formy by měly být definovány tak, aby navazovaly na to, co dítě zná ze svého života a svých zkušeností. Měly by mít bezprostřední význam a využitelnost v běžném životě dítěte.
- Podle vývojového stadia dítěte je výuka zejména v počáteční fázi zaměřena především na slyšený a mluvený jazyk.
- Čtení a psaní by se mělo v předškolních zařízeních a v prvních ročnících základní školy vyučovat až později a pouze v malých krocích. Recepce má přednost před produkcí, porozumění před mluvením, mluvení před psaním. Upouští se od rozsáhlého seznamování dětí s jazykovými strukturami.
- Jazykové znalosti by měly být rozvíjeny spirálovitě.
- Koncepty, které osvojování jazyka úzce vážou a zprostředkování obsahu, umožňují otevřenější formy výuky, např. učení přesahující rámec jednotlivých

Diagnóza, problematika zjišťování úrovně znalostí, hodnocení v rané výuce CJ

Při raném osvojování cizího jazyka je vhodné pozorovat učební pokroky žáků převážně v kontextu učebních procesů. Přílišné soustředění na učební výsledky se nedoporučuje. Jako možný nástroj pro zjištění úrovně znalostí se nabízí portfolio. Doporučuje se zavést ho už v mateřské škole a vést ho dále i na prvním a druhém stupni základní školy, aby byla v žákově biografii patrná kontinuita.